

almindeligt, at der opføres Huse, ikke blot udelukkende paa saadanne Eiendomme, som høre under et Godscomplex, men først og fremmest paa alt Selveiergodset, hvor Bygningerne eies af den Ene, og den Grund, hvorpaa de staae, af en Anden, og saaledes vil altsaa Spørgsmaalet først og fremmest væsentlig være et Mellembværende mellem saadanne Huusmænd og Selveierhønder. Jeg troer nu ikke, at det paa nogen Maade vil være retfærdigt at fremtvinge en Afhændelse af Grunden, idet Forholdet er ordnet contractmæssig og meget sædvanlig paa den Maade, at den, der har faaet Lov til at opføre et Huus paa en anden Mand's Grund, saa at sige ikke har givet noget Vederlag derfor; Forholdet er i Reglen nærmest opstaaet derved, at Vedkommende vilde, ved at give denne Tilladelse, slaffe sig nær Arbeidskraft til sin Naadighed, og ved Opførelsen af dette Forhold indtræder det naturlige Retsforhold af sig selv, idet Vedkommende enten nedriver Huset, eller leier Grunden paany, eller sælger det til Grundens Eier. Det fremgaaer imidlertid af de Foredrag, hvormed den ærede Forslagsstiller saavel indledeede som idag yderligere motiverede Forslaget, at han har tænkt paa Superficiar-Gaarde, hvor altsaa Forholdet skulde være af den angivne Bestaendighed. Saadanne Superficiar-Gaarde have vistnok eksisteret i Danmark, men have aldrig haft nogen særlig Betydning. Det er nærmest paa det kongelige Nyttergods og paa enkelte Steder i Ribe Amt, s. Ex. i Trølborg, at det har eksisteret, men Forholdet er forlængst ordnet; hvad saaledes navnlig Nyttergodsset angaaer, er det blevet ordnet ved Forordningen af 1682, og paa Trølborg og enkelte Steder i Ribe Amt eksisterer der nu ikke mere noget Saadant, idet det er gaaet over til fri Afhændelse, til fuldstændig Eiendom, og jeg holder mig overbevist om, at de enkelte Steder, hvor der muligviis endnu kunde findes noget Saadant, er det af en aldeles forsvindende Størrelse. — Nu er det vistnok saa, at dette Lovforslag er fremkommet nærmest med Hensyn til Forholdene paa Samsø, hvor Forholdet er et ganske særegent, idet nemlig Bønderne der, forsaavidt de ikke ere Selveiere, eie ikke blot Bygningerne, men ogsaa den Grund, hvorpaa Bygningerne staae, og de tilhørende

Haver, og derimod ere Fæstere med Hensyn til den Jord, som fra gammel Tid af — det findes omtalt i de ældste statistiske Optegnelser, vi have her i Landet — har været henlagt dertil. I systemmæssig Betydning ere de omhandlede Bønder paa Samsø ikke Superficiar-Bønder, og jeg skal bemærke, at de i Matrikelen ere opførte paa to Steder, nemlig paa den, efter min Mening, fuldkommen correcte Maade, at de først opføres som Selveiere med Hensyn til Gaardene og Gaardenes Grund, altsaa den Grund, hvorpaa Gaardene staae, med tilhørende Have og Gaardsplads og hvad der ligger inde i Byerne, og dernæst som rene og klare Fæstere med Hensyn til Jorden. De ere altsaa ikke Superficiar-Bønder i Ordets systemmæssige Betydning, og ligesom den ærede Forslagsstiller fuldstændig har anerkjendt, at Godseieren eier Jorderne, saaledes er Forholdet i Virkeligheden egentlig kun det, at de paagældende Bønder ere Selveiere, som ikke tillige eie deres Naboes Grund, Noget, der i og for sig er saa naturligt, at det finder Sted overalt, hvor der er Selveieendom. Smidfertid er det ganske vist, at dette Forhold er indviklet, og i saa Henseende kan jeg ikke Andet end give den ærede Forslagsstiller Ret i, at de paagældende Bygninger kun derved faae deres rette Betydning, at de ere Grundlaget for et Jordbrug, ligesom omvendt, at Jordbruget ikke kan benyttes, uden at disse eller tilsvarende Bygninger ere tilstede; men derimod troer jeg, at den ærede Forslagsstiller har fuldkommen Ret, naar han siger, at disse Fæstere, altsaa Fæstere af de Jordlobber, som drives fra disse Gaarde, skulde være værre stillede end andre Fæstere; thi det forekommer mig klart, at naar de have i høi Grad stærke Motiver til at puste den Jord, ved hvilken deres Bygninger faae den rette Brugbarhed og Anvendelse, gælder dette i høiere Grad om Jordens Eier, idet han er nødt til at bortfæste den til Eierne af de Bygninger og Gaarde, ved hvilke den hidtil har været drevet som i et sædvanligt Fæsteforhold. Det er vel saa, at det staaer Godseieren, den, der eier Jorden, i juridisk Henseende frit for, saasnart Fæstet er udløbet, at fæste den bort til hvem han vil, men han kan kun bortfæste Jorden til den ene Mand, der eier Gaarden, medmindre han vil opføre